

Kompetenční spor

Projednáni a rozhodnutí sporů o náhradu škody způsobené nedovoleným omezením hospodářské soutěže náleží do pravomoci soudů.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 3217/2009, ze dne 21.12.2010)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce R. K., zastoupeného JUDr. Z.O., advokátkou, se sídlem v B., proti žalované P. P., a. s., se sídlem v P., o zaplacení částky 9,878.343,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 9 Cm 66/2000, o dovolání žalobce proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. března 2009, č. j. 14 Cmo 67/2008-277, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 4. března 2009, č. j. 14 Cmo 67/2008-277, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení

Z odůvodnění:

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 9. dubna 2008, č. j. 9 Cm 66/2000-221, zamítl žalobu, jíž se žalobce po žalované domáhal zaplacení částky 9,878.343,- Kč s 15% úrokem z prodlení od 27. března 2000 do zaplacení, a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně konstatoval, že žalobce se v řízení domáhá jednak náhrady škody (ušlého zisku) ve výši 9,532.743,- Kč, kterou mu způsobil právní předchůdce žalované (dále též jen „žalovaná“) porušením povinnosti ze závazkového vztahu založeného kupní smlouvou ze dne 3. listopadu 1992, totiž povinnosti dodávat žalobci sudové pivo v jím objednaném množství, jednak smluvní pokuty sjednané v uvedené smlouvě pro případ porušení této povinnosti ve výši 345.600,- Kč. Soud prvního stupně dovedl, že mezi tvrzeným porušením smluvní povinnosti a vznikem tvrzené škody není příčinná souvislost, neboť tvrzené porušení povinnosti spočívající v nedodání zboží v letech 1994 a 1995 není s ohledem na dobu použitelnosti zboží přímou příčinou zisku ušlého v období let 1996 až 1999. Skutečnost, zda žalovaná povinnost z kupní smlouvy v letech 1994 a 1995 porušila, proto nezkoumal; zdůraznil přitom, že porušení povinnosti dodat zboží za období let 1996 až 1999 žalobce netvrdil. K požadavku na zaplacení smluvní pokuty soud prvního stupně uzavřel, že smluvní pokuta byla sjednána pouze pro případ porušení povinnosti dodávat zboží pro rok 1992, nikoli pro období let 1996 až 1999, za něž se žalobce smluvní pokuty domáhá.

K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 11. března 2009, č. j. 14 Cmo 67/2008-277, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud usoudil, že soud prvního stupně učinil závěr o neprokázání příčinné souvislosti mezi porušením povinnosti žalované a vznikem škody, aniž žalobci poskytl poučení ve smyslu ustanovení § 118a odst. 1, 3 občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“). Poučil proto žalobce o povinnosti tvrdit existenci písemných objednávek ve smyslu bodu 4 všeobecných dodacích a skladovacích podmínek žalované, adresovaných žalované v období let 1996 až 1999, jakož i o povinnosti předložit tyto objednávky k důkazu. Poté, co žalobce sdělil, že doklady o písemných objednávkách nebyly ve sporném období pořizovány, neboť bylo objednáváno zpravidla faxem, a že důkazy k prokázání objednávek v letech 1996 až 1999 nedohledal, odvolací soud dovedl, že žalobci se ani v odvolacím řízení nepodařilo prokázat porušení povinnosti žalované, vznik škody a příčinnou souvislost mezi

porušením povinnosti a škodou. Uzavřel, že soud prvního stupně správně posuzoval nárok na náhradu škody podle ustanovení § 420 občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“) a § 737 a násl. obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“), a pokud se žalobce v odvolání domáhal přiznání ušlého zisku podle zákona o hospodářské soutěži, jedná se o nárok, k řízení o němž není dána pravomoc soudu, proto se z tohoto pohledu uplatněným nárokem zabývat nemohl. V otázce smluvní pokuty se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že absence písemné dohody o smluvní pokutě v období let 1996 až 1999 je bez dalšího důvodem pro zamítnutí žaloby.

Rozsudek odvolacího soudu napadl žalobce dovoláním, jehož přípustnost spatřoval v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a jež odůvodnil tím, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci [§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.], a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci [§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.].

Dovolatel vytkl soudům nižších stupňů chybný názor, že je možno hradit škodu pouze tehdy, jestliže žalovaná přijala písemnou objednávku, dodávku však nesplnila. Tím se soudy podle jeho mínění mýjí s jádrem žaloby; on od počátku tvrdí, a navrhl k tomu důkazy, že bez toho, aniž by zavedl jakoukoliv příčinu, přestala mu žalovaná dodávat sudové pivo zcela, a to přes jeho žádosti o obnovení dodávky. Soudy však chápou věc jinak, pomíjí jí navržené důkazy a vedou je (prostřednictvím výzev k doplnění žaloby) dle svého pohledu na věc. Dovolatel vyjádřil přesvědčení, že žalobou uplatnil nárok na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním žalované, jedná se tedy o soukromé vymáhání soutěžního práva. Argumentoval, že již v řízení před soudem prvního stupně předložil tvrzení, že mu žalovaná poté, co vytvořil do té doby neexistující trh s jejím zbožím, přestala v roce 1994 toto zboží dodávat, pokračovala v dodávkách zboží jeho odběratelům a tak je - v rozporu s poctivým obchodním stykem - již jako nepotřebného z obchodování vytlačila, přestože měl dodávky zboží žalované smluvně garantovány. Toto její jednání se podle názoru dovolatele nejvíce blížilo zneužití postavení tak, jak je vyjádřeno v generální klauzuli v ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. [63/1991](#) Sb., o ochraně hospodářské soutěže, jako zastavení či omezení výroby, odbytu nebo technického vývoje zboží za účelem získání neoprávněného hospodářského prospěchu na úkor kupujících.

Dovolatel zpochybnil závěr odvolacího soudu o nedostatku pravomoci soudů k rozhodnutí o nároku na náhradu škody způsobené nedovoleným omezením hospodářské soutěže. Argumentoval ustanovením § 17 zákona č. [63/1991](#) Sb., jež mezi nároky, jichž se mohou dovolávat ti, jejichž práva byla nedovoleným omezením soutěže porušena, upravoval výslovně též nárok na náhradu škody a odkazoval na subsidiární použití občanskoprávních předpisů.

Vady řízení se měl odvolací soud dopustit tím, že nepostupoval v souladu s ustanovením § 120 o. s. ř., zejména nezjišťoval okolnosti rozhodné pro posouzení věci, přestože byly tvrzeny a k jejich prokázání byly navrženy důkazy.

Dovolatel navrhnul, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná se ve svém vyjádření k dovolání plně ztotožnila se závěry odvolacího soudu a navrhla, aby dovolací soud dovolání jako nepřípustné odmítl.

Napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno před 1. červencem 2009, kdy nabyla účinnosti novela občanského soudního řádu provedená zákonem č. [7/2009](#) Sb., Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) proto vzhledem k bodu 12 přechodných ustanovení v článku II uvedeného zákona dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. června 2009.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou

(účastníkem řízení) řádně zastoupenou advokátem, jímž bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se Nejvyšší soud zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v této věci přípustné. Dovoláním lze totiž napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř. Napadený rozsudek odvolacího soudu je rozsudkem potvrzujícím, proti němuž je dovolání přípustné za podmínek stanovených v § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř. O případ tzv. skryté diformity, na který pamatuje ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., se nejedná, dovolání tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., tj. dospěje-li odvolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Rozsudek odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, neboť dovolatelem předložená právní otázka, náležející mezi ty, které byly pro rozhodnutí odvolacího soudu určující, tj. otázka, zda je dána pravomoc soudů k projednání a rozhodnutí sporu o nárok na náhradu škody způsobené nedovoleným omezením hospodářské soutěže podle zákona č. [63/1991](#) Sb., o ochraně hospodářské soutěže, nebyla v rozhodování Nejvyššího soudu dosud vyřešena, alespoň ne explicitně, a rozhodnutí odvolacího soudu řeší tuto právní otázku v rozporu s hmotným právem (srov. § 237 odst. 3 o. s. ř.). S tím se pak pojí nejen závěr o přípustnosti dovolání, nýbrž též o jeho důvodnosti.

Podle ustanovení § 7 o. s. ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy spory a jiné právní věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných a obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány (odstavec 1). Jiné věci projednávají a rozhodují soudy v občanském soudním řízení, jen stanoví-li to zákon (odstavec 3).

Pravomoc soudů je tedy dána především ve sporech vyplývajících ze soukromoprávních vztahů, jež jsou vypočteny v ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř. Pro rozlišení soukromoprávních vztahů od vztahů veřejného práva je rozhodující především posouzení vzájemného postavení jejich subjektů, vyplývající z příslušných norem hmotného práva, které tyto vztahy upravují. Pro soukromoprávní vztahy je charakteristické, že strany sporu mají rovné postavení (srov. zejména § 2 odst. 2 obč. zák.), jedna není nadřazena druhé a žádná ze stran nemůže prosadit svou vůli jinak než před orgánem, který je k řešení takového sporu povolán zákonem (srov. např. rozhodnutí uveřejněná pod č. 23/1992 a č. 67/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z ustanovení § 7 odst. 1 o. s. ř. vyplývá, že spory soukromého práva zásadně náleží rozhodovat soudům; jiným orgánům (rozuměj správním) jen tam, stanoví-li to výslovně zákon.

Občanský zákoník pak v ustanovení v § 4 určuje, že orgánem povolaným poskytnout ochranu proti tomu, kdo ohrozí nebo poruší právo, je soud, není-li v zákoně stanoveno něco jiného.

Z četné judikatury Nejvyššího soudu a též z judikatury zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. [131/2002](#) Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, se podává, že spory o náhradu škody jsou typicky spory ve věcech soukromého práva (vedle již citovaných rozhodnutí srov. např. rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 86/1970, č. 20/91 a č. 20/2003); jde o majetkové spory z odpovědnostního vztahu, v nichž stojí proti sobě v rovném postavení poškozený, jenž uplatňuje právo na náhradu, a škůdce, jehož odpovídající závazek má být požadovaným rozhodnutím autoritativně deklarován.

Z toho pak vyplývá, že ve sporech o náhradu škody je dána pravomoc soudů, není-li zákonem svěřena jinému (správnímu) orgánu.

Vzhledem k době, kdy měla žalobci podle jeho tvrzení škoda vzniknout, je pro posouzení rozhodný zákon č. [63/1991](#) Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění účinném do 31. prosince 2001 (zrušený pro Českou republiku ke dni 1. července 2001 zákonem č. [143/2001](#) Sb.).

Tento zákon pravomoc správních orgánů k projednání a rozhodnutí sporů o náhradu škody způsobené nedovoleným omezením hospodářské soutěže nezakládal. Jeho ustanovení § 17 naopak výslovně upravovalo požadavek těch, jejichž práva byla nedovoleným omezením soutěže porušena, na náhradu škody vůči rušiteli, jako jeden ze soukromoprávních prostředků ochrany proti omezování hospodářské soutěže, pro jejichž uplatnění platí ustanovení občanskoprávních předpisů, pokud tento zákon nestanoví jinak, a o nichž rozhodují soudy v občanském soudním řízení. V závěru, že v ustanovení § 17 citovaného zákona jsou upraveny soukromoprávní prostředky ochrany proti nedovolené soutěži, to jest soukromoprávní nároky postižených osob uplatnitelné pořadem práva soukromého (tj. před soudem v občanském soudním řízení) se bez výjimky shoduje též právní doktrína (srov. např. Bejček, J.: Spory z nedovoleného omezování soutěže. Právní rádce č. 4, ročník 1995, str. 19, Munková, J.: K některým otázkám na ochranu hospodářské soutěže. Právo a podnikání č. 1, ročník 1992, str. 14, či Munková, J.: Zákon o ochraně hospodářské soutěže. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1994, str. 91 n.).

Nelze tedy než uzavřít, že projednání a rozhodnutí sporů o náhradu škody způsobené nedovoleným omezením hospodářské soutěže do pravomoci soudů náleží. Odmítl-li odvolací soud posoudit žalobcův požadavek na náhradu škody z pohledu této právní kvalifikace pouze na základě argumentu nedostatku pravomoci, nemůže jeho rozhodnutí obstát.

Zkoumat důvodnost druhé z uplatněných námitek, vytykající odvolacímu soudu vadu řízení spočívající v porušení postupu stanoveného v § 120 o. s. ř., bylo za tohoto stavu předčasné. Odvolací soud si bude muset v dalším řízení především zjednat jasno v otázce, zda vylicení skutkového děje v žalobě, jímž žalobce určil předmět řízení, umožňuje bez dalšího, popřípadě s využitím postupu podle ustanovení § 118a a § 213b o. s. ř., právní posouzení skutku též podle ustanovení zákona č. [63/1991](#) Sb., či zda podání dovolatele učiněná v průběhu odvolacího řízení jsou podle jejich obsahu (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) změnou žaloby podle ustanovení § 95 odst. 1, věty první, o. s. ř. (srov. např. závěry rozhodnutí uveřejněného pod č. 21 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2003), o níž bude třeba rozhodnout.

Protože právní posouzení, na němž spočívá napadené rozhodnutí odvolacího soudu, není ve shora přezkoumané otázce správné, je dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. naplněn a Nejvyššímu soudu nezbylo než toto rozhodnutí podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušit, včetně závislého výroku o nákladech odvolacího řízení [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.], a věc podle ustanovení § 243b odst. 3, věty první, o. s. ř. vrátit odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)